

The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences
Year: 2019, Volume: 5, Number: 1

DOI:1034137/jilses.480855

Geliş Tarihi: 09.11.2018

Received: 09.11.2018

Kabul Tarihi: 05.07.2019

Accepted: 05.07.2019

Makale Türü: Derleme

Research Type: Review

“Beş Hececiler” Şiirinde Erotizm Yansımaları¹

Özlem Kale²

Özet

“Beş Hececiler” yahut “Hecenin Beş Şairi” olarak da bilinen Faruk Nâfiz Çamlıbel, Orhan Seyfi Orhon, Yusuf Ziyâ Ortaç, Halit Fahri Ozansoy ve Enis Behiç Koryürek’in şiirleri; millî dil, millî edebiyat ve millî devlet gibi esasları benimsemesi itibarıyla Millî Edebiyat Hareketi’nin kolu olarak kabul edilir. Bir araya gelerek edebî bir topluluk oluşturmamalarına karşın aynı döneme denk gelen, benzer düşünceleri yansıtan, şiirde dilin sadeleşmesini ve hecenin kullanılmasını savunan bu şairler sonradan edebî grup gibi değerlendirilmiş ve “Hecenin Beş Şairi” olarak adlandırılmıştır. Şiire 1. Dünya Savaşı ve Millî Mücadele yıllarında başlayan ve Mütareke yıllarında şöhret kazanan “Beş Hececiler”, Anadolu ve Anadolu insanını şiire sokarak yurt sevgisi, yurt güzellikleri, kahramanlık, yiğitlik, aşk gibi konuları işlemişlerdir. Şiirde, halkın konuştuğu Türkçeyi kullanmaları ve hece-aruz vezni tartışmasını sonlandırarak hece ölçüsünü şiire egemen kılmaları itibarıyla “Beş Hececiler”, Türk edebiyatının önemli bir dönüm noktasını oluştururlar. Bu çalışmada “millî romantik duyusu” temsil eden ve daha ziyade “memleket şiirleri” yazan “Beş Hececiler”in, “erotizm” temasıyla yazdıkları şiirler tespit edilerek Türk şiirine erotizmin nasıl yansıdığı konusuna kısmen de olsa bir açıklık getirilecektir. Ele alınan şiirlerin, ilgili temaya uygun mısraları tahlil edilerek şairlerin, erotizmi ele alış biçimlerindeki benzerlik ve farklılıklar ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hecenin Beş Şairi, Şiir, Aşk, Erotizm

The Reflections of Eroticism in The Poetry of “Five Poets of the Syllable”

Abstract

Also known as "Five Poets of the Syllable" Faruk Nâfiz Çamlıbel, Orhan Seyfi Orhon, Yusuf Ziyâ Ortaç, Halit Fahri Ozansoy and Enis Behiç Koryürek's poems; as the basis of the adoption of national language, national literature and national state. Although they do not come together to form a literary community, these poets which reflects similar thoughts, simplifies the language in poetry and advocating the use of syllable and they have the same period, later, was evaluated a literary group and named as "Five Poets of the Syllable". "Five Poets of the Syllable" who began to poetry in the years of the First World War and the National War of Independence and gained a reputation in truce years, by including Anatolia and Anatolian people to poetry, processes the topics domestic love, domestic beauties, heroism, valor, love and so on. In the poem, "Five Poets of the Syllable" constitute an important turning point in Turkish literature because of use the Turkish language the people speak and terminate the syllable-aruz controversy. In this study, "Five Poets of the Syllable" who write poems about mostly "national romantic feeling" will be focused on their poems on the theme of "eroticism". And the similarities and differences in the ways of poets and eroticism will be revealed.

Key words: Five Poets, Poetry, Physical love

¹ Bu makale Assos 5. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde (İstanbul, 2018) sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş versiyonudur.

² Dr, Nişantaşı Üniversitesi, ozlem.kale@nisantasi.edu.tr, <http://orcid.org/0000-0002-9491-1029>

Giriş

Fransızca kökenli “erotisme-erotizm”in kelime anlamı, “Cinsel duygu ve isteklerine çok düşkün olma durumu, kösnüllük, erosçuluk, şehvaniyet” olarak tanımlanır. Duygu ve düşünceleri etkili şekilde anlatan edebiyat sanatı, zaman zaman hayatın bir parçası olan erotizmi de konu edinir. Dünya edebiyatında Boccaccio’nun “Decameron”, Laclós’un “Tehlikeli Alâkalar”, D. H. Lawrence’in “Lady Chatterley’in Sevgilisi” adlı eserleri, erotizmin edebiyata yansıdığı önemli örneklerdir. Türk edebiyatında, İslâmiyet’in kabulünden sonraki evrede şiirlerde kullanılmaya başlanan “erotizm” teması, Tanzimat döneminde pek rağbet görmese de İkinci Meşrutiyet’in ilânıyla birlikte tekrar gündeme gelmiştir. Millî edebiyat şairleri, genel prensipleri itibarıyla dilde, anlatımda açık ve anlaşılır bir şiir oluştururken sevgiliyi de kendilerinden öncekilere göre daha gerçekçi biçimde anlatmışlardır. (Özkırımlı, 1990)

Orhan Seyfi Orhon (1890-1972), Halit Fahri Ozansoy (1891-1971), Enis Behiç Koryürek (1891-1949), Yusuf Ziya Ortaç (1895-1967) ve Faruk Nafiz Çamlıbel (1898-1973) bir araya gelerek edebî bir topluluk oluşturmalarına karşın; aynı döneme denk gelmeleri, benzer düşünceleri yansıtmaları, şiirde dilin sadeleşmesini ve hecenin kullanılmasını savunmaları itibarıyla sonradan edebî grup gibi değerlendirilerek “Hecenin Beş Şairi” olarak adlandırılmıştır. Şiire, 1910’lu yılların başında başlayan “Beş Hececiler”in, klâsik edebiyattan etkilenmelerinin yanı sıra ilk etapta Servet-i Fünûn ve Fecri-i Âti çizgisine yakın bir sanat görüşüne sahip oldukları söylenebilir. Şiire aruz ölçüsüyle başlamışlar; ancak 1911 yılında Genç Kalemler etrafında toplanan sanatçıların gayretleriyle hâkim olan edebiyatta millîleşme hareketine yönelmişlerdir. Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin gibi sanatçılardan etkilenerek şiirde konuşulan Türkçeyi esas almış, hece ölçüsü kullanmış ve ulusçuluk bilincini ön plana almışlardır. Millî Edebiyat hareketinin dil anlayışını, ölçü ve izleğini benimseyen şairler; “millî romantik bir duyuş” tarzıyla şiir yazmışlardır. Biçimde açıklık ve sadeliği önemseyen şairler; memleket sevgisi, yurt güzellikleri, yiğitlik ve kahramanlık temalı şiirlerin yanı sıra aşk şiirleri de yazmışlardır. Aşkı ve sevgiyi kendilerinden öncekilere göre daha gerçekçi biçimde anlatan şairler, “sevgilinin saçlarını okşamaktan, dudaklarını öpmekten, belini sarmaktan” serbestçe söz eden ve “erotik” diye nitelendirilebilecek şiirler yazmışlardır. Bu kuşağın şiirlerinde tutkulu aşklar, bedensel hazlar, heyecanlar ve kıskançlıklar geniş biçimde yer alır. (Geçgel, 2006)

Konuşulan Türkçeyi şiire sokan ve hece-aruz vezni tartışmasını sonlandırarak hece ölçüsünü şiire egemen kılan “Hecenin Beş Şairi”, Türk edebiyatının önemli bir dönüm noktasını oluşturmaktadır. Türk şiir dilini süsten, sanattan ve yabancı kelimelerden arındırmaları; Anadolu ve Anadolu insanını şiire konu etmeleri bakımından “Beş Hececiler” önemli bir merhaledir. Faruk Nafiz Çamlıbel’in “Sanat” adlı şiiri, Millî Edebiyat için bir manifesto niteliği taşır.

Bulgu ve Yorumlar

Orhan Seyfi Orhon, aşkı “âfât-ı tabii” olarak nitelendirir. (Sadullah, 1937) Beylerbeyi Rüştüyesi’nde okurken Cenap Şehabettin ve Tevfik Fikret etkisinde kalarak yazdığı şiirlerde, dünyadaki yegâne gerçeğin aşk olduğu fikri hâkimdir. (Donbay, 2009, s. 50) Olgunluk dönemlerindeyse şair, “aşk oku”ndan etkilenmemenin yolunu, “kalbin taştan, demirden hatta çelikten olması ve yaşın altmışı geçmesi” esasına bağlar.

Orhon (1919, s. 9-10) “Ah, Sen! I” adlı şiirinde, sevgilinin zihninde küçük bir yer edinebilmek için bütün varlığından vazgeçer. Dünyada onun aşkından başka her şeyin yalan olduğunu söyler. Sevgili, “mahveden reha, cinnet veren deha”dır. Şair, bu ikilemi yaşamasına karşın çektiği sıkıntıdan keyif alıyormuşçasına sevgiliye olan alâkasını sürdürür. “İtiraf” adlı şiirinde, aşkıta “günah işlenebileceği” fikri hâkimdir. Bedensel hazlarla ilgili olan bu günah yine fizikî bir temas olan “buse” ile affedilecektir. (Orhon, 1919, s. 21-22) “Çiçekler Açarken” şiirinde de buseye önem atfedilir. “Kararsız bir rüzgâr gibi” gönülden gönüle gezen şair, “bir gülüşe, bir bakışa” ömrünü feda etmeye hazırdır. Aşka âşık olan şair, kendisine verilen sözlere, yalan olduğunu bilse de “bir buse” uğruna, bile isteye inanır. (Orhon, 1919, s. 11)

“Ben” şiirinde, “dünyada aşk dışında her şeyin yalan olduğu” gerçeğini, sadece “aşka gönül veririm” ifadesiyle dile getirir. Kendini, “kalbinde hırs, haset, kin yerine gençliğin şevkini” taşıyan “fikri hür, gönlü şen bir serseri” olarak nitelendirir. Şiir öznesi, bütün kötülüklerin karşısına aşkı koyarak gönlünde iyilik barındırmanın koşulunu âşık olmaya bağlar ve aşk için yaşadığını söyler. (Orhon, 1919, s. 4) “Gönlüm” şiirinde, “Benim gönlüm bir kelebek / Doluşuyor çiçek çiçek. / Tükenecek ömrü böyle / Çırpınarak, titreyerek...” dizeleriyle “kelebek”e benzettiği gönlünü güzelden güzele gezdirerek ömrünü tüketeceğini söyler. Şair bu tükenişten memnundur; zira aşka atfettiği önem göz önüne alınacak olursa ömrü iyilik ve güzellik peşinde geçecektir. (Orhon, 1919, s. 7)

“Gözlerde Seyahat” şiirinde, sevgilinin gözleriyle ilgili tespit ve yorumlar yapılır. Şair, aşkı aradığı mavi gözleri “asabi”, yeşil gözleri “ihanete meyyal”, elâ gözleriye “hicran dolu” bulur. (Orhon, 1928, s. 12-13) “Yolculuk”ta, “Bir afetin siyah gözlerinin kara sevdası”na düşer. (Orhon, 1928, s. 76) “O Güzel Kadın İçin I”de, “sonbahar gülü gibi rengi uçuk; tatlı, munis bakışlı” kadına duyduğu platonik aşkı anlatır. (Orhon, 1928, s. 89.) “Büyü”de, şairin “dağların karı gibi beyaz” olan sevgilisi, “cılveli ve nazlı”dır. Öyle bir gülüşü vardır ki “vahşi” gözleri bir büyü

gibi şairin içini yakar. (Orhon, 1928, s. 21) Şairin erotik temalı şiirlerinde sevgilinin gözleri, şuh bakışlar ve baştan çıkarıcı ifadelerle erkeği aşka davet eder.

“Sadâbâd” şiirinde, dere kenarında çimenlere uzanan kızlar, ihtiraslarını bu davetkâr bakışlarla yansıtır: (Orhon, 1941, s. 32)

“Baygın bir ihtizaz ile bîhûş akar dere
Sahillerinde kızlar uzanmış çemenlere...
Narin dudaklarında mücevher piyaleler...
Açmış kucaklarındaki aşifte laleler...
Mestane nağmelerle bakarlar, pür ihtiras,
Bekler sıcak göğüsleri şehvetli bir temas...
Akşam... Silindi çehreler artık birer birer,
Etrafa indi gölgeden, âsude cümleler...
Rakkaseler uzandı açılmış kucaklara,
Sessiz çekildi, kol kola, çiftler uzaklara.
Leyl oldu, akıyor, dere sahilde dinliyor...
Baygın, kesik nefesler, uzaklarda inliyor...”

“Hecenin Beş Şairi”nden Halit Fahri Ozansoy şiirlerinde buseye özel bir mana verir. “Bulutlara Yakın” adlı şiirinde, “ruhuna akan buse” ona bütün kederlerini unuttur. “Busesi ölüme bile şifa olan” sevgiliyi tabiat da bütün kalbiyle sevmektedir. (Ozansoy, 1919, s. 21) Buse ile tabiat temasını bir arada kullandığı bir başka şiir olan “İlk Buse”de, “Sönük renklerin dalga dalga ufukta eridiği bir akşam” iki âşık vuslata erer. Tabiat da bu ilk buseyle kendinden geçerek âşıklara eşlik eder. İki âşığın birleşen bedenleri tabiatla hemhâl olmuştur. (Ozansoy, 1920, s. 20)

Ozansoy’un şiir öznesi, bir taraftan sevgiliyle vuslata ermek isterken diğer taraftan da vuslatın aşkı öldüreceğinden korkar. Kadınların şehveti onu tedirgin eder ve fiziksel arzularıyla masumiyet özlemi zaman zaman birbiriyle çatışır. “İtiraf” şiirinde, bir buseyle muhabbetin yorgun düştüğünü söyleyen Ozansoy’a göre vuslat, aşkın sonudur. Bu çelişkiyi, “Yavru güvercin kadar yaramaz” sözleriyle betimlediği kadının, şehvetini bertaraf ettiği takdirde “âşığın mabudesi olacağı” ifadesiyle dile getirir. (Ozansoy, 1920, s. 7-9.)

“Lânet” adlı şiirde de güzelliğiyle âşığın aklını başından alan kadın eleştirilir. “Tebessümüyle kalbi avutan” kadının, severken aynı zamanda aldatması kaçınılmazdır. Aşkıyla ve şehvetiyle birçok âşığın kalbini yakan kadının sözleri de yalandır ve dillerde “lanetle” anılmalıdır. (Ozansoy, 1920, s. 30.) Vuslattan ziyade vuslatı hayal etmenin güzelliğini anlattığı “Yine Yağmur Çağılıyor”da âşık, yağmurlu bir gecede sevgiliyle vuslatı hayal eder. Onun “yağmur altında bir gül gibi” göğsüne sokulmasını ister. (Ozansoy, 1922, s. 111) İhtirası, ızdırap veren bir olgu olarak gördüğü “Miras” şiirinde, “Sen ki aşkı en çılgın ihtiras ile tattın, / Varlığının boynuna alevden kement attın! / Avlanıp sürüklendin lezzetten ıstıraba... / Sandın ki yükselirdin hakikatten seraba!” dizeleriyle feverân eder. (Ozansoy, 1931, s. 24.)

Şair, “Denizde Ay” şiirinde, sevgiliyi ay ve denizle özdeşleştirerek şu dizelerle över: “İndi solgun ve ılık ay ışığı denize / Bal rengi bir tatlılık çöktü gözlerinize. / Baktınız uzun uzun bu sulara baktınız, / Sulara ruhunuzun tadını bıraktınız! / Bu tatla aydınlanan enginlere aktınız!” Henüz vuslata ermediği sevgiliyi tabiatla özdeşleştiren romantik âşık, onun ruhunun yansımaları olan denize bakarak huzur bulur. (Ozansoy, 1931, s. 24.)

“Beş Hececiler”den Enis Behiç Koryürek erotizm temasını, hercai gönüllü âşıkları şiir öznesi yaparak işlemeyi sever. “Romen Güzeli” adlı şiirinde sevgiliyi, “gönülünde tatlı bir heves” olarak nitelendirir. Gönülden gönüle aşk maceraları peşinde koşan şair, bir Romen güzeline tutulmuştur. Vuslata erebilmek için ölümü bile göze alan şair, o “şuh edalı” için geçmişini ve geleceğini feda etmeye hazırdır. (Koryürek, 1951, s. 37)

Şair, “Bir Çift İskarpın” adlı şiir serisinde, sembolik anlatıma başvurur. İskarpın ve potini, kişileştirme sanatı ile kadın ve erkeğin yerine koyar. Onları buluşturur, cilveleştirir ve yorar. “Bir Çift İskarpın 1”de, “iki sevda güvercini”ne teşbih ettiği bir çift küçük iskarpinle dolaşan kadının “minimini” ayaklarından çok etkilenir. Bu “çapkın iskarpinler”, bir çift erkek potiniyle tanışır. Birbirlerinden hoşlandıkları, “adımlarını uydurarak beraber yürürler” ifadesiyle sembolize edilir. (Koryürek, 1951, s. 40.) “Bir Çift İskarpın 2”de hikâyenin devamı anlatılır. “Bir çift potin ve iskarpin”, müzikli bir lokantanın “özel” odasındadırlar. Masa altında iskarpin ve potinler birbiriyle temas ederlerken masa üstünde de âşıklar cilveleşirler. (Koryürek, 1951, s. 41.) “Bir Çift İskarpın 3”te,

âşık çift tekrar görüşmek üzere sözleşerek ayrılırlar. Buluşmanın “yorgunluğu” içerisinde ayrı yollara giderler. (Koryürek, 1951, s. 43.) İki âşığın hikâyesini anlatan bu üçlü serîde, kadınlara erkeğin, birbirlerinden görsel manâda etkilenmeleri ve fiziksel temas için buluşmaları söz konusudur. Şairin, aynı temalı diğer şiirlerin aksine, burada manevî boyutta bir aşk ve duygusal bağ yoktur.

Romantik bir hikâye anlattığı “Anahtar” şiirinde şair, karşısındaki odada kalan, uzun süre takip ettiği ve hayranlık duyduğu Macar kıızıyla sonunda tanışmayı başarır. Kız, arkadaşlıktan ötesine izin vermese de şair, her anahtar sesinde heyecanlanır ve onu görmek için kapıya yönelir. Bir gün birlikte eğlenmeye giderler. Keyifli vakit geçirmelerine karşın kız, şairin arzularına karşı koyar. Eve döndüklerinde kız, anahtarını kaybettiğini fark eder ve geceyi şairin odasında geçirir. Şairin “busesi”, kızın “kalbinin anahtarı” olmuştur. (Koryürek, 1951, s. 47) “Busenin Sesi” adlı mizahi şiirde şair, yine bir Macar kızından vuslat diler. Türk ve Macarların arasında “kan kardeşliği” olduğu için bir buseden “ses” ten başka bir şey çıkmayacağını söyler: “Buseden ne çıkar? / Ses çıkar, o kadar!” diyen şair, sevgiliyle vuslata erer. İki âşığın evlendikleri ve bir bebekleri olduğu, dokuz ay sonra “beşikten bir ses” çıkmasıyla sembolize edilir. (Koryürek, 1951, s. 49)

“Üç Kurbağa Hikâyesi”, iki âşığın tanışmalarından başlayıp evliliğe uzanan mizahi hikâyelerini sembolik bir üslupla anlatan üç bağımsız şiirden oluşur. “Üç Kurbağa Hikâyesi -1” de şair, “alaycı, şakrak, kızıl-kumral bir taze”ye âşık olur ve bütün yazı onun köyünde geçirir. Bu güzel kadın duldur ve çok işvelidir. “Aşk oyunlarıyla” geçen bir süreden sonra şair, vuslat ister. Tam kadına sarılacağı zaman bir kurbağaya basıp havuza düşer. Kadın, onun bu hâliyle eğlenir. Şairin sarf ettiği bütün aşk sözleri boşa gider; zira kadının gözünde maskara durumuna düşmüştür. (Koryürek, 1951, s. 50) “Üç Kurbağa Hikâyesi -2”de şair, “şuh” bir kadınla vuslata ermek üzereyken onu elinden geçirir. Şair, hayal kırıklığı içerisinde ondan ümidi kesmişken kadın bir not göndererek “ayda bir kez” onunla görüşmek istediğini belirtir. Daveti kabul eden şair, kadına karşı tekrar arzu duysa da durumunu belli etmez. Zümrütten yapılmış kurbağa şeklindeki kolyeyi içine bir not koyarak kadına gönderir. Arzularından vazgeçtiğini söyleyerek ondan af diler: “Dünyadaki mahlûkların en çirkininden / Dünyadaki kadınların en güzeline” der. Kadın, ona şöyle bir cevap gönderir: “Biri canlı biri cansız iki kurbağa / Muktedirmiş bu sevgiye hâkim olmağa!” Bunun üzerine vuslat gerçekleşir ve hiç ummadığı bir zamanda kabul edilen şair, “kadın ruhunun akla hayale sığdırılmayacağını” düşünür. (Koryürek, 1951, s. 56-57). “Üç Kurbağa Hikâyesi -3”te, evli bir çiftin hikâyesi anlatılır. Kadın hastalanmıştır ve eve gelen hekim, kadının hamile oluşunu, aşktan dolayı bir “kurbağa yuttuğu” şeklinde ifade eder: “Ay geçtikçe büyüyen bu küçük kurbağa! Sevilen bir kadın için en tatlı eza!..” Çiftin aşkı bir meyve vermiştir ve artık bu küçük “kurbağa”nın sesini dinleyeceklerdir. (Koryürek, 1951, s. 58-59). “Üç Kurbağa Hikâyesi” üçlemesinde, kurbağa izlediği sırasıyla: Üzerine basılıp düşülerek vuslata engel olan hayvan; içine aşk notu konularak sevgilinin kalbinin kazanılmasını sağlayan kurbağa biçimli kolye ve birleşen iki âşığın meyvesi olan bebeğin sembolü olarak kullanılmıştır. Birbirinden bağımsız gibi görünen üç şiir, ele aldıkları konular itibarıyla kadınlara erkek arasında fiziksel etkileşimle başlayan aşkın duygusalığa evrilmesi ve evlilikle noktalanmasını anlatır. Bu bakış açısı, fizikî uyumun, kadın – erkek ilişkisinde ne kadar belirleyici bir unsur olabileceğinin altını çizmesi bakımından mühimdir.

Aynı anda birden fazla kişiye duyulan aşkı anlatan “İkiz Yangın”da, iki kadına birden âşık bir adamın dramı tasvir edilir. Her ikisinin de farklı özelliklerinden etkilenen âşık, iki kadından bir kadın yaratmıştır ve ikisinden de vazgeçemez: “Erkek aşkı, öyle uçsuz bucaksızdır ki / Olmaz bunun sonuncusu ve yahut ilki!” Kadınlara bu durumu kabullenmek istemeyince şair kurtuluşu ölümden bulur: “Hançerle bir kalbi ikiye bölmek / İki aşk uğruna bir kere ölmek!..” (Koryürek, 1951, s. 156.)

Koryürek (1951), “Son Aşkım” adlı şiirinde, sevgilisine seslenen âşık, gönül maceralarından yorulduğunu söyler ve ondan son aşkı olmasını ister. Yaşça sevdiği kadından büyük olan âşık, güle ve ipeğe benzettiği “yaramaz” sevgilisinden kayıtsız şartsız itaat bekler. Sevgilisinden bıkmama koşulu olarak kendi arzularına karşı “âciz” olmasını istediği çocuksu sevgilisi, âşığa teslim olursa sonsuza dek mutlu olacaklardır: (s. 225)

“Ey benim gül demetim, ey bir çile ipeğim!

Seni çok seviyorum, daha çok seveceğim.

Sen benim kuraklıktan solan gönül bahçemde,

Sen benim şu yıldızsız kalan hulya gecemde

Bir son bahar değilsin, sonuncu bir baharsın;

Ufkumda fecri açan gül kanatlı rüzgarsın.

Şi’rimdeki heyecan bugün sendedir ancak,

Bu şi’rim bende artık son heyecan olacak,

Şu gönlüm bilsen, nasıl çırpınarak yoruldu.

Bir güzelden kurtuldu, bir güzele vuruldu.
Her birinde bir parça daha yorgun düşerek,
Kimine lanet edip kimiyle öpüşerek,
Nihayet, işte bugün hepsinden ayrılmışım;
O kadar bıkkınım ki, mazime darılmışım...
Sen ki bir çocuk kadar şakraksın, neşelisin;
Sen ki aşka gençlikle koşan güzel delisin;
Bana mahkûm olduğun lahzalar var sanırım;
Busemle ürperdiğin o anları tanırım.
Ey cici kırlangıcım, benim ipek böceğim!
Yaklaş sana pek gizli bir şey söyleyeceğim:
Seni gittikçe fazla seviyorum yaramaz!
Bugün dünden daha çok ve yarından daha az!
Kıymetli tutuyorsun, değil mi, bu sevgimi?
Yalvarırım, beni hep titreyerek sev, e mi!
Bakışından korkarak, göğsüme sokularak,
Aşkın bütün şiirini her an bende bularak...
Yalvarırım, böyle sev! Bana karşı aciz ol!
Sevişmekte zalimlik, inan ki en fena yol!
Artık mücadelesiz, gözyaşından müstağni
Bir sevgiye muhtacım, sen de böyle sev beni.
O ipekten göğsünde bırak başım dinlensin!
Bir çile ipeğim sen, gül demetim de sensin!
Sakın sanma bıkarım tatlı buselerinden..."

"Hecenin Beş Şairi"nden Yusuf Ziya Ortaç'a göre şiir, "Aşkla aynı menbada sızan bir iksir", şairse "Aşka tapan bir kul"dur. Öte yandan şair, masalsı aşklara inanmaz. Kerem'in bile Aslı'yla vuslata ermek için "Çöz Aslı'm, çöz düğmelerini" diye yalvardığını söyler. Günümüzde sevgiliye Mecnun gibi ilahi aşk gözüyle bakılmadığını, "Aşk, bir sempati, bir karşılıklı istektir. Bu istek, bu sempati önce birbirini fizik yapılarıyla beğenerek başlar. Sonra düşünce ve duygu yoğunluğu olur." sözleriyle ifade eder. (Ozansoy, 1964, s. 5)

Erotik temalı şiirlerinde, birçok kadımla beraber olan tecrübeli âşıkla çokça işleyen şair, her ne kadar kadımları "fettan" olarak betimlese de onlardan vazgeçmez. "Kalbim" şiirinde, kalbine girenlerin kiminin geçici, kimininse kalıcı olduğunu söyler ve "genç, dul, sarışın, kumral, esmer" kadınlarla yaşadığı gönül maceralarını anlatır. (Ortaç, 1928, s. 8) Kadın, kendini arzulaması için her türlü çabayı sarf ettiği erkeğe zaman zaman zarar verir. "Moskof Güzeli"nde, "fettan elleriyle şanlı serdarı zafer yolundan çeviren" Moskof güzeli, "sıcak gözleri, manalı sözleri, her hâli bir gönül bilmecesi tavrı" ile şairin de aklını başından almıştır. (Ortaç, 1928, s. 31.) Kadını, baştan çıkardığı erkeğin arzularıyla alay eden bir varlık olarak betimlediği "Piç" şiirinde genç bir erkek, "sazlıklar içinde beyaz bir zambak gibi duran kıza" hasretle bakar. Kadın, kendisini arzu eden gencin hıçkıran, yalvaran haline güler. (Ortaç, 1928, s. 23.) "Kadın Aşkı" şiirinde, erkekten erkeğe koşan, aşırı ihtiraslı "fettan kadınlar" anlatılır. Bu kadınlar tehlikeli olmalarına karşın ilgi çekicidirler. (Ortaç, 1928, s. 24).

Şair, bazı şiirlerinde kadını, şehvet sembolü bir aşk nesnesi olarak görürken bazı şiirlerinde erkeğin talepkârlığını ön plana çıkarır. "Maniler" şiirinde, sevgilinin mavi gözlerine, perçemine vurulan şair, onu açıkça çıplak görmek istediğini söyler ve vuslat isteğine karşılık bekler. (Ortaç, 1928, s. 14-15.) "Aşk Buhranları"nda şair, bakışlarını "zalim iksir" olarak gördüğü sevgilisinin kendisini öpüp okşamasını ister. Onun busesi, kalbe zehir katsa da şair ondan aldığı zevkten vazgeçemez. (Ortaç, 1335, s. 40-44) "Gözlerin" şiirinde, daldan dala konan gönlünü, sevgilinin "sevda iksiri, şehla bakışlarına" kaptırmıştır. (Ortaç, 1335, s. 57.) "İtiraf"ta, yaşadığı aşkları anlatan şair hem aldatmış hem de aldatılmıştır. Ona göre aşk beşerîdir ve önemli olan fiziksel temas, yani "buse"dir. (Ortaç,

1335, s. 36.) Şair, “Koşma” şiirinde, yeni tanıştığı güzelin “leblerinden öpmek ve ipek saçlarını koklayarak örmek” ister. (Ortaç, 1335, s. 47.)

“Bir daha o fırsat geçer mi ele?

Dün gördüm, bugün de göresim geldi!

Gülüşi o kadar hoştu ki hele,

Lebinden koncalar düresim geldi!

Hem küçük hem güzel hem de utangaçtı,

Gözleri gözümde daima kaçtı,

Saçları ne güzel ne ipek saçtı,

Öpüp okşayarak öresim geldi!

Yüzü benziyordu bahar ayına,

Kaşları can yakan aşkın yayına,

Hasretle kapanıp hâk-i pâyına,

Yüzümü, gözümü süresim geldi!”

“Beş Hececiler”in beşincisi Faruk Nafiz Çamlıbel, aşkın sadece beşerî boyutta anlaşılması gerektiğini, “Onu ufuksuz bir göz, güneşli bir saç ve emsalsiz bir kadın olarak tanıyanlar olduğu gibi yurt, aile ve sanat şeklinde görenler de vardır.” sözleriyle dile getirir. (Emir, 1973, s. 22) Onun erotik temalı şiirlerinde tutkulu sevgiler, heyecanlar, kıskançlıklar geniş şekilde yer alır.

“Kızıl Saçlar” adlı şiirinde sevgilinin saçlarını kıskırtıcı bir aşk nesnesi olarak gören şair: “Saçının rengi bakırdandı, bakırdan derisi, / Yaklaşırken bu bakır tenli güzel, kıvrılarak, / Karlı gönlümde güneş gördü kızıl bir yaprak, / Bir kızıl gün doğuyor sandım o baştan yarına, / Gözlerim yandı dokundukça kızıl saçlarına. / Öyle bir kor gibi kızgındı ki korkuttu beni, / Dökülürken saçı, kıpkırmızı, kan tuttu beni.” dizeleriyle onlardan nasıl etkilendiğini anlatır. (Kırmızı, 2018, s. 8) Sevgilinin saçlarına meftun olunan bir başka şiir de “Fırası”dır. “Zülfünün yay gibi kuvvetli çelik tellerine / Takılan gönlüm asırlarca peşinden gidecek / Sen bir ahu gibi dağdan dağa kaçsan da yine / Seni aşkım canavarlar gibi takip edecek.” dizeleriyle saçlarına çelik bir telle bağlanır gibi bağlandığı sevgilisini bir ceylan gibi kendisinden kaçsa da takip edeceğini ifade eden şair oldukça tutkuludur. (Kırmızı, 2018, s. 11.)

Şair, sonradan bestelenen “Kıskanç” adlı şiirinde: “Sakin bir söz söyleme... / Yüzüme bakma sakın! / Sesini duyan olur, sana göz koyan olur. / Düşmanımdır seni kim bulursa cana yakın, / Anan bile okşarsa benim bağrım kan olur... / Dilerim Tanrı'dan ki sana açık kucaklar / Bir daha kapanmadan kara toprakla dolsun, / Kan tükürsün adını candan anan dudaklar, / Sana benim gözümle bakan gözler kör olsun!” dizeleriyle sevgilinin güzelliğini başka kimsenin görmesini istemediğini ifade eder. Onu, öylesine sahiplenmiştir ki fiziksel anlamda ondan etkilenebilecek herkese beddua eder. (Kırmızı, 2018, s. 34.)

Şairin, aşktaki kural tanımazlığı dizelerine şöyle yansır: “Çılgın âsâbıma râm etmek için bir geceni / Beni ahlâka çeken kaydı kopardım kırdım. / Başka bir kalbe dayanmış gibi gördüm de seni, / Taştı ruhumda bir umman, o zaman çıldırdım. (...) Seneler var, bilirim; gençliğimin son demine, / Ah lâkin bana sensiz bu hayat işkence. / Gittiğinden beri düştüm yine zevk âlemine. (...) Kadının şekli de bir ruhu da birdir bence! / Dalarım bazı uzaklarda gezen bir kadına, / Duyarım yes'ini matemli siyah çarşafının / Bazı, çılgın, veririm kalbimi tırnaklarına / En sefil ücret için baldır açan bir kadının... (...) Beni baştan başa viran eden âfet sensin, / Bağrımın yandığı günden beri coşkun, deliyim. / Söndürür belki bu tâûnu senin son nefesin, / Seni bilmem ki nasıl boğmalı, öldürmeliyim!” (Ertop, 1976, s. 14-15) Bu şiirde âşık, hayatında başka biri olduğunu düşündüğü (ya da bildiği) kadın uğruna ahlâk kurallarını hiçe sayıp onunla bir gece geçirmek ister. Sevgili, diğer erkeği tercih edip âşığı terk eder. Bunun üzerine âşık, kendini gece âlemlerine kaptırır. Öte yandan kadınlara öfke duymaya başlayan âşık, bütün kadınların aynı olduğunu düşünmeye başlar. Hayat kadınlarıyla görüşen âşık, her ne kadar onların matemini yüreğinde hissetse de başkası için kendini terk eden sevgiliye duyduğu öfke ağır basar ve onu öldürmek ister. Bu dizeler, fiziksel arzusunun bir insanı sürüklemesi muhtemel boyutları ifade etmesi bakımından önemlidir. Aldatılmasına karşın sevgiliye olan tutkusundan vazgeçemeyen âşık, katil olmayı düşünecek kadar ileri seviyede bir travma yaşamaktadır.

Aşkla ölüm fikrinin birlikte işlendiği bir başka şiir olan “Ölümü Hatırlatan Kadın” şiirinde, intihar eden bir âşığın nezdinde sevilen kadın için ölünebileceği tezi savunulur. Âşık, sevgilinin güzelliğinden öylesine etkilenmiştir ki bu âfetin, “ölümün en güzel şekli” olduğunu söyler: “Bazı ruhum kararır kefenlerden, mezardan, / Yok mu, rabbim

ölümün bir güzel şekli derdim. / O kayalıklarda ilk seni gördüğüm zaman / Hayalimde ölüme en güzel şekli verdim.” (Çamlıbel, 2019, s. 117.)

Klâsik aşklara duyduğu özlemi “Çoban Çeşmesi” şiirinde anlatan şair, aşkı, “çeşmenin canlılığı”na benzeter. Bu çeşme Ferhat’ın, Şirin’in aşkından dağları delmesiyle akmaya başlamıştır. O vakitlerde aşklar yoğun yaşandığı için çeşmenin de derdi başından aşkıdır. Ancak Leylâ ile Mecnun aşkı hüsrarla bittikten sonra eski aşklar da kaybolur. Artık duygusallık yerine tensel aşk söz konusudur ve bu durum “gönül adamı” olan âşığı mutsuz eder. (Birinci, 1993, s. 89.)

Çamlıbel, sevgiliye duyulan özlem temasını da işlemiştir. “Onu Bir Gün Görmedim” şiirinde, “Yüzüme sert çizgiler çekti senin adını, / Hasret saatlerini saydı saçımda aklar. / Senin ağzından çıkan bir cümlemin tadını / Ne bugün içki verdi, ne bu gece dudaklar!” dizeleriyle sevgiliye hasret kaldığını ve onun yerini hiçbir şeyin tutamayacağını dile getirir. (Çamlıbel, 2019, s. 60.) “Gönül” şiirindeyse geçmişte birçok aşk macerası yaşayan yaşlı bir adamın, o günlere duyduğu özlem anlatılır. “Bağından her güzelin bir gül seçtiği, birçok kadının geçtiği, aşk için bir yol” olan gönül öylesine yorgun düşmüştür ki “bir gül gibi sararıp solmuştur. Bu şiir, ruhun yaşlanmamasına karşın bedeninin zamanla yıprandığı ve âşığı, arzularına ket vurmamak zorunda bıraktığı tezini savunması bakımından önemlidir. (Kırmızı, 2018, s. 65.)

“Eriyen Adam” şiirinde, şair kendini, sevgilisinin gözlerinde eriyen “buzdan bir dağ”a benzeter. Sevdiğiyle bakıştığı andan itibaren içine bir ateş düşen âşık, dudaklar birleştiği zaman erimeye başlar. Tüm maddî varlıklardan âzâde olan şair, kendini, sevdiğiyle yekvücut olarak duyumsar: (Kırmızı, 2018, s. 57.)

“Gözlerim gözlerinde dinlenirken eriyor,
Eriyor yaklaşırken dudığına dudığım.
Zerrelerim çözülmüş gibi sesler veriyor,
Ben sıcak bir denize inen buzdan bir dağım.
Yanında damla damla bittiğimi duyarım,
Yoklarım yerinde mi yüzüm, alınım, saçlarım?
Bir göğüs geçirerek derim ki: 'Yine varım,
Fakat bir rüya gibi şimdi kaybolacağım.'
Bir gün için içimde neyim varsa alacak,
Varlığım bir su olup kabından boşalacak,
Benden nişan olarak kucağında kalacak
Boş bir yığın: Elbisem, gömleğim, boyunbağım.”

Değerlendirme ve Sonuç

Hecenin Beş Şairi’ne ait incelenen “erotik” temalı şiirlerde aşkla ilgili ortak söylemler şunlardır:

1. Ölüm: Sevgilinin zihninde küçük bir yer edinebilmek, bir bakışına maruz kalabilmek ve onunla vuslata erebilmek için şair bütün varlığından vazgeçebilir. Sevilen kadın için intihar edilebilir. Sevgilinin güzelliğinden etkilenen şair, onun için ölmenin “ölümün en güzel şekli” olduğunu düşünür. Şair, kendisini reddeden sevgiliyi öldürebilir.
2. Buse: Aşkta, günah işlenebilir ve bir buse ile bütün günahlar affedilir. Sevgilinin buseyi ölüme bile şifadır. Şair, kendisine verilen sözlere, yalan olduğunu bilse de bir buse uğruna bile isteye inanır. Buseyle kendinden geçen âşıklara tabiat bile eşlik eder.
3. Yalan: Aşkıyla ve şehvetiyle âşıkların kalbini yakan kadınların sözleri yalandır. Dünyada, sevgilinin aşkıdan başka her şey yalandır. Söylenen yalanlara aşk uğruna inanılması gerekir.
4. Vuslat ve şehvet: Yağmurlu gecelerde sevgiliye vuslat hayal edilir. Vuslata ermek isteyen şair geçmişini ve geleceğini feda etmeye hazırdır. Vuslata ermeden yaşanan aşk yarım kalır.
5. Aşkta kurnalsızlık ve hercailik: “Fettan kadınlar, şuh dilberler, en sefil ücret için baldır açan kadınlar, severken aldatan kadınlar ve bar kızları” ile aşk yaşanabilir. Şair, “gönülden gönüle uçan kelebek” gibidir ve birden çok kadına aynı anda âşık olabilir.
6. Sevgilinin fiziksel özellikleri: Şairler aşkı, “bir sempati ve karşılıklı istek” olarak görürler. Bu istek ve sempatinin öncelikle karşı cinsi “fizik yapısıyla beğenerek” ortaya çıktığına inanırlar. Şairlere

göre sevilen kadının ortak özellikleri: Beyaz tenli; cilveli ve nazlı; alaycı ve şakrak; kızıl-kumral bir taze; yaramaz ve şuh edalı olması; gözlerinin sıcak, sözlerinin manalı ve her hâlinin bir gönül bilmececi tavrı sergilemesidir.

“Hecenin Beş Şairi” aşkı, “ulaşılmaz, tinsel ve gerçeküstü” olmaktan çıkarıp daha gerçekçi bir bakışla değerlendirmiştir. Şairlere göre Kerem ile Aslı, Leyla ile Mecnun devri kapanmıştır; bu devirde aşklar fizikseldir ve amaç vuslata ermektir. Şehvî duyguların ön plana çıktığı şiirlerde aşta kural tanınmaz; her an herkese âşık olunabilir. Hatta aynı anda birden fazla kişide âşık olunabilecek özellikler bulunabilir ve bu özellikler birbirini tamamlayabilir. Vuslata ermek için ölmek ve öldürmek bile göze alınabilir. Sevilen kadında mazbutluktan ziyade “alaycı, şuh ve yaramaz” olması aranan özelliklerdendir.

Memleket sevgisi, yurt güzellikleri, yiğitlik ve kahramanlık temalı şiirlerin yanı sıra erotik temalı şiirler de yazan Beş Hececiler, sevgilinin saçlarının okşandığı ve dudaklarının öpüldüğünü ifade ettikleri şiirlerle tutkulu aşkları ve heyecanları özgürce anlatmışlardır.

Kaynakça

- Büyük Türkçe Sözlük* (2012). Ankara: TDK.
- Birinci, N.(1993). *Faruk Nafiz*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Çamlıbel, F. N. (2019). *Han Duvarları: Toplu Şiirler*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Donbay, A. (2009). *Orhan Seyfi Orhon*. İstanbul: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Emir, S. (1973). Faruk Nafiz Çamlıbel Diyor ki. *Türk Edebiyatı Dergisi*, 237 / 22.
- Ertop, K. (1976). Türk Edebiyatında Seks 11. *Milliyet Sanat Dergisi*, 206 / 14-15.
- Geçgel, H. (2006). Türk Edebiyatında Erotizm Teması Üzerine. *Hayal*,19 / 1-7.
- Kırmızı, Z. (2018). *Faruk Nafiz Çamlıbel Şark'ın Sultanları*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kocahanoğlu, O. S. (1976). *Millî Edebiyat Hareketi ve Beş Hececiler*. İstanbul: Toker Yayınları.
- Koryürek, E. B. (1951). *Miras ve Güneşin Ölümü*. İstanbul: Güneş Matbaacılık.
- Kuş, D. (2014). Beş Hececiler'de Bir Değer Olarak Milli Romantik Duyuş Tarzı. Balıkesir University *The Journal of Social Sciences Institute*, 17 / 32.
- Oğuz, Ö. (2004). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Orhon, O. S. (1936). Edebiyat Tenkitleri. *Akbaba*,122 / 16.
- Orhon, O. S. (1919). *Fırtına ve Kar*. İstanbul: Ahmediye Matbaacılık Şirketi.
- Orhon, O. S. (1928). *Gönülden Sesler*. İstanbul: Sebat Matbaası.
- Orhon, O. S. (1941). *O Beyaz Bir Kuştı*. İstanbul: Akbaba Kütüphanesi.
- Orhon, O. S. (2018). *Bütün Şiirleri*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Ortaç, Y. Z. (1928). *Yanardağ*. İstanbul: Marifet Matbaası.
- Ortaç, Y. Z. (1335). *Âşıklar Yolu*. İstanbul: Evkâf-ı İslâmiye Matbaası.
- Ozansoy, H. F. (1922). *Gülistandan Harabeler*. İstanbul: Mahmud Bey Matbaası.
- Ozansoy, H. F. (1931). *Balkonda Saatler*. İstanbul: Ahmet İhsan Matbaası.
- Ozansoy, G. (1964). Şair Yusuf Ziya Şairane Aşka İnanmıyor. *Tercüman*, 864 / 5.
- Ozansoy, H. F. (1920). *Bulutlara Yakın*. İstanbul: Ahmed İhsan ve Şürekası Mat. Osm. Şti.
- Özkırmımlı, A. (1990). *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Pelvanoğlu, E. (2007). Ossianizm ve Beş Hececiler. *Millî Folklor*, 19 / 75.
- Sadullah, N. (1937). Orhan Seyfi ve Yusuf Ziya Bey Diyorlar ki. *Son Posta*, 2456 / 7.
- Tuncer, H. (1994). *Beş Hececiler*. İzmir: Akademi Kitabevi.
- Yöntem, A. C. (1956). *Hecenin Beş Şairi*. İstanbul: S.E.S. Yayınları.

Üzmez, H. (2009). *Beş Hececiler'in Şiir Anlayışları ve Şiirleri Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EXTENDED ABSTRACT

Also known as "Five Poets of the Syllable" Faruk Nafiz Çamlıbel, Orhan Seyfi Orhon, Yusuf Ziyâ Ortaç, Halit Fahri Ozansoy and Enis Behic Koryürek's poems; as the basis of the adoption of national language, national literature and national state. Although they do not come together to form a literary community, these poets which reflects similar thoughts, simplifies the language in poetry and advocating the use of syllable and they have the same period, later, was evaluated a literary group and named as "Five Poets of the Syllable". "Five Poets of the Syllable" who began to poetry in the years of the First World War and the National War of Independence and gained a reputation in truce years, by including Anatolia and Anatolian people to poetry, processes the topics domestic love, domestic beauties, heroism, valor, love and so on. In the poem, "Five Poets of the Syllable" constitute an important turning point in Turkish literature because of use the Turkish language the people speak and terminate the syllable-aruz controversy. In this study, "Five Poets of the Syllable" who write poems about mostly "national romantic feeling" will be focused on their poems on the theme of "physical love". And how eroticism is reflected in Turkish poetry it will be tried to clarify in part.

As a result of analyzed studies, the common statements about love in the "erotic" themed poems of Five Poets of the Syllable:

1. Death: The poet can give up his existence to be able to occupy only a small place in the loved one's mind. The poet can commit suicide for he loved one. The poet who is so impressed with the loved one's beauty that he thinks that dying for her is the best way to die. The poet can kill to the loved one because she denies his love.
2. Kiss: Sin can be committed for love and all sins can be forgiven by means of a kiss. The kiss of the loved one is even a cure for he all diseases. The poet willingly believes in every promises made by the loved one even though he knows that all is a lie. Even the nature accompanies the lovers who are got carried away with the kisses.
3. Lie: The words of the women who burn the lovers' heart with their love and passion are lies. In the World everything is a lie but the her love lies are meant to be believed for he sake of love.
4. Union with the beloved one and passion: In the rainy days, the poet dreams of the reunion time with his beloved.
5. The anomaly and an inconstend affection in love: The poet can be in love coquettes, foxy women, women selling their bodies even for little money, women who cheats while they are in love and pub girls. The poet is like a butterfly flying from are heart to another one and can fall in love with more than one women.
6. The physical features of the loved ones: White-skinned, naughty, spoilt, ironic, joyful and seducing, their eyes are warm, their words are meaningful and her each movement, each behaviour is like a kind of puzzle of love. As a result, poets deal with love not something as bodiless, unapproachable surrealistic but something as real.

According to poets the age of Kerem with Aslı, Leyla with Mecnun no longer exist, in this era love in physical and the aim is the union with the beloved one. In the poems in which lust comes to forefront, love is an anomaly. Anytime, anyone could be loved, further, more than one could be loved at the same time, there could be something in each to be loved. For the union with the beloved one, the poet can run the risk of killing or being killed. Naughty, spoiled and seductive women are preferred rather than the ones with dignity.

Five Poets of the Syllable writing erotic poems as well as poems including heroic adventures, patriotism and the beauty of the homeland, express their passionate love and their desires through their poems in which the loved ones are kissed and shown compassion.